

včasni trpimo silno, posebno pretekle tedne, ko smo imeli tako velike pohode, a potem si zopet počijemo in si nič ne pritrgamo. Živimo, če se nam količkaj da, prav dobro, navadno vse „fašemo“, tudi žganje, vino, čokolado, cigarete, cigare itd., ali si pa tudi kupimo, če se kaj dobi, n. pr. perutnino. Denar v obče nima pri nas nobene veljave, ker se navadno za denar prav nič ne da dobiti, za to ga pošilja navadno vse domu. Doma mora biti denar sedaj že najbrže prav drag.

Kakor sem Vam že naznanil, ležimo sedaj že skoro 14 dni v nekem gozdu; dve stotnji smo namreč prideleni topničarjem, naš polk pa je daleč od nas, niti ne vemo, kje se bojuje. Mi nismo sedaj v nobenem boju, pa vendar zmiraj v največji nevarnosti. Naša naloga je, da stražimo tope, ki streljajo tu pred nami, posebno po noči. Ruski topovi pa so seveda v prvi vrsti namenjeni za naše topove, in tako smo tudi mi v veliki nevarnosti. Pa človek se počasi vsemu navadi. Če se razsipavajo ruske bombe v naši bližini, tičimo v jamah in poslušamo, katerega bo doletela usoda. Več kot stokrat sem že rekel: zdaj je zadnja, pa Bog še je zmiraj na dobro obrnil, vsaj za mene, ker mnogo, mnogo se jih pri tem ponesreči. Predvčerajšnjem so granate tako razsajale v naši bližini, da so deli trupel in oblek viseli po drevju.

Pred par dnevi sem izgubil tudi dragega prijatelja pri moji stotnji, nekega barona iz Gradca. Pogledal je zjutraj malo iz jarka, ki zadela ga je krogla v trebuh; sironjak je moral že drugi dan zapustiti svet. Kako se je veselil domovine in vrnitve domov. Pa pri nas je že tako: danes Ti, jutri jaz! Zato pa ne poznamo tukaj prevelike žalosti, človek se, kakor rečeno, vsemu privadi, se mora, če tudi težko in če tudi samo na videz.

Kako pa kaj doma? Ste vsi zdravi? Upam in želim, da vsi. Jaz sem, če imam le količkaj časa, v duhu zmiraj pri Vas doma; da bi mogel kedaj sedeti še doma v Vaši sredini pri topli peči, to se mi zdi ravno tako kakor sanje, ki se težko uresničujejo. In če se morebiti res ne bi uresničile, kar je čisto lahko mogoče, žalovati Vam radi tega ni treba preveč, je pač človeku tako odločeno. Pri meni še to ne bi bila tako velika nesreča, kakor pri takem, ki ga čaka doma lačna družina, in takih je večina.

Če Vam pišem, da smo tako dolgo že v gozdu, nikar ne mislite takoj, bogve, kakšni trpini da smo! Posebno prijetno seveda ni, a vendar se da prenašati. Globoko jamo iskopal v gozdu, noter stopnice, zgoraj pokriti s trami in na vrh veje in prsti; znotraj pa malo peč v steno z dimnikom in precej slame na tla, pa se že prestoji, posebno če nam naša kuhinja vsak dan opoldne pripelje dobro menažo. In čuj, kavo in krompir si pa sami kuhamo. Samo da sem, hvala Bogu, zdrav. Ne vem, če bi me sploh še poznali, debel sem in obrat že tudi nisem bil, odkar sem v vojski, a mi sicer dobro stoji. Da se ne morem po več dni nič umivati in cele tedne ne preobleči in da je treba včasih pod srajco pogledati, se razume samo ob sebi, to pri nas ni nič novega.

Najbolj pogrešamo časnike; popolnoma smo odrezani od sveta, ne zvemo nič. Mi samo to vemo, kar se pred nami godi; zato si lahko mislite, kako se vsaki razveseli, če dobi od koderkoli par vrstice. Doma gotovo več veste o vojski, kakor mi sami. Zato mi pišite prav mnogokrat!

Želim, da Vas najdejo te vrstice vse pri najboljšem zdravju. Vem, da tudi v domovini sedaj nimate prijetnih časov, pa to si le mislim in hvalim Boga, vsaj mir imate doma, obvarovani ste pred vsemi grozami vojske, in če drugo ne, vsaj krompirja imate gotovo toliko, da Vam ni treba stradati.

Ako bi jaz pašel, se Vam bo kovček, ki ga imam seboj, poslal domov. V njem je več spominskih predmetov iz vojske, shranite si jih v spomin! Pišite pridno, jaz se bom tudi pogosto oglašil, dokler mi bo le količkaj mogoče! Srčne pozdrave Vam pošilja Vaš Francel.

Veseli in žalostni doživljaji iz Galicije.

(Piše ranjenec vojak, doma iz Oseka pri Sv. Trojici v Slov. gor.)

Po dolgih in težavnih marših je došel naš 26. domobranski pešpolk dne 25. avgusta blizu sovražnika. Na predvečer prvega spopada nam je bil dovoljen še majhen odpočitek. Vendar meni ni bilo dovoljeno, počivati, moral sem na poljsko stražo. Okoli 11. ure sem bil oproščen in komaj sem se vlegel ter trudno malo zasneval, kar zaslišim prve, tako čudno doreče strele. Že sle tudi glasi povelje „Alarm“ in odmarširali smo proti sovražniku. Se enkrat sem se v duhu poslovil od domačih, ker se skušal popolnoma udati usoli. Tako smo potem korakali do jutra, ko pridemo do neke vasi. Gzote, ki smo jih tukaj zagledali, se ne dajo popisati. Najsrčneši so se streljali ob teh pogledih. Tu je ležal mož-vojak, ki je prvi žrtvoval življenje za domovino, z razklopo glavo; poleg njega drugi z rano v prsih, in zopet konj itd., da ni za popisati: na drugem koncu zopet kosi obleke in druge reči. Pri pogledu na žrtve sem v duhu pomolil za nje in bil sem potolažen, saj mislil sem si: Tudi mene ne čaka kaj boljšega. In mogoče že danes. Le naprej, prisega je sveta in za sveto reč se gre! Odgovoril sem si: „Za domače, za stariše, brate in sestre“. S temi in podobnimi mislimi sem korakal z drugimi vred. Zunaj vasi še nam podeli naš vojaški duhovnik (če se ne motim, se piše prof. Kociper) sv.

odvezo in blagoslov za naš prvi spopad. In res v par urah, prikrat smo sprejeli ognjeni krst, ki so nam ga dal Rusi s krogli, in marsikateri se je stresel, vsled sitnih in nevarnih muh, kajti takšnih pri nas ni. Vendar to je trajalo le prve trenotke. S tem več o hrabrostjo smo se potem vrgli proti sovražniku, premoč, kar smo takoj spoznali. Res so se čuli že tu in tam grozni klici ranjencev, kajti sovražnik je z grozno silo sipal šrapnele med nas, granate so pale po zraku smrti pesem in krogle iz pušk, vendar te, kakor smo hitro sprevideli, so šle previsoko. Moral smo se vendar prot večeru umakniti rusi i premoč. Zbrali smo se zopet v lepem redu ter tako v poslednjih dnevih uspešno napadali sovražnika. Tako so pretekli potem dnevi v skoraj vednih bojih, ki smo se umaknili končno blizu do Grodeka, kjer smo imeli malo odpočitka. Vendar dne 8. septembra se je zopet začelo in dne 9. septembra je bil za mene dan, ki ga ne pozabim celo življenje. Zgodaj zjutraj so že začele žvižgati krogle po zraku in padel je moj tovariš ob moji strani. Ni bilo dolgo, že začel me tudi me.

Ležal sem potem v nepopisnem ognju celi dan; za nekimi majhnimi okopom v grozih bolečinah. Glave nisem smel pokazati iz okopa. Granate so udarjale s tako silo ob zemljo, da me je skoro zasulo. Končno ob 10. uri zvečer zasliši moje upitje vojak sanitetnega oddelka, kateri me oprost mojega neprijetnega položaja ter tudi obveže. Ob 12. uri me preesejo na obvezališče in drugi dan smo se odpeljali proti Ogrski. Radodarni Ogrji in Slovaki so nas obiskovali z jedjo in krepljivimi pijačami. Otroška hvalnost me je navdajala ob pogledu na dobre ljudi. Pripeljali smo se po petdnevni vožnji v mesto Solograd. Prišel sem v bolnišnico č. sester (bolnišnica Sv. Janeza), kjer je bila prav izvrstna postrežba. Postrežnice Radečega križa so bile imenitne osebe iz cesarske rodovine, kakor sestra Nj. Vis. prestolonaslednikove soproge nadvojvodinje Cite.

Sedaj sem se zopet vrnil zdrav nazaj iz dopusta ter čakam udano cesarskega povelja, da zopet odinemo proti krutemu sovražniku, ki hoče trgati našo lepo Avstrijo. Zmaga mora biti na naši strani!

Slovenec ujel 25 Rusov.

Pravnik Marčič iz Sodražice na Kranjskem je rezervni poročnik pri 3. tirolskem deželnem strelskem polku. Pred kratkim se je vrnil ranjen iz severnega bojišča. Ranjen je bil dne 23. oktobra, ko je ponoči sam zasledoval rusko patrulo, ki je bežala pred njim. Pozneje je stal 14 dni neprenehoma v ognju. V noči od 21. na 22. oktobra je njegov polk pregnal z bajonetnim napadom Ruse iz raznih postojank. Marčič, kot junak, vedno naprej! Po spopadu, ko so bili Rusi pregnani, se je polk na novo razvrstil. Poročnik Marčič je pustil svojo kompanijo na določenem mestu in je šel — bilo je okoli 12. ure ponoči — v gostini in meglji sam, oborožen s puško, nekoliko opazoval položaj. Naenkrat se pred njim zablika in počijo strelji proti njemu. Marčič, namesto da bi se umaknil, je vzel puško in začel streljati v smeri, iz katere se je bilo bliskalo. Naenkrat se prikaže kopa Rusov. Slovenski junak jim ukaže postati — vsi so vrgli orožje proč in so se udali enemu samemu neustrašenemu Slovincu. Bilo jih je petindvajset — en nadporočnik, dva praporščaka in 22 mož. Poročnik Marčič jih je gnil sam k svojemu krdelu, ki je bilo k sreči zadostno blizu, da Rusi niso še prišli do zavesti svoje velike premoči. Tako se bojujejo Slovenci: eden za 25.

Slovenec v Jadranskem morju.

Valentin Kaučič, doma od Sv. Antona v Slov. goricah, sedaj v vojaški službi v utrdbah na otoku Mali Lošinj, ki leži na južni strani Pole v Jadranskem morju, piše našemu uredniku:

Mali Lošinj, 22. novembra.

Spoštovani gospod urednik! Ker ste me zadnjič bili omenili v „Slovenskem Gospodarju“, ste mi s tem namignili, da hočete kakih poročil o zanimivih dogodkih na Malem Lošnju.

Oh, to vam je čudna kamenita puščava! Kamor se človek ozre, ne vidi drugega, kot samo golo gričevje. V umetnih vrtovih zorijo sedaj pomaranče in citrone; fige in rožiče smo pa pojedli že pred petimi tedni. V krasnih vrtovih je videti sedaj mnogo lepo cvetelih cvetic. In če bi nas gospod urednik sedaj obiskal, bi rekel, da smo v rajju. V mestu vladaja sedaj strašna tihota. Ljudje so tu zelo pobožni; v nočdeljo in skozi teden je cerkev vsak večer naltlačeno polna. Tu molijo ljudje bolj pobožno, kot tam pri Vas in človek bi mislil pri taki molitvi, da mora vernikom biti uslišana prošnja, ki sedanjih tako resnih časih.

Močna trdnjavska posadka varuje otok in prihod sovražnika v vojno pristanišče.

Nekje daleč proti izhodno-južni strani hodi sovražnik ropat in vznemirjat dalmatinske otočane. A prav blizu trdnjav si ne upa, ker ve, da bi dobil težko granato v pozdrav. Sem v Lošinj si pa še bolj ne upa, ker čuti, da je trdnjava zasedena od krepkih fantov, ki so od Slov. goric doma. Mogoče že veste, gospod urednik, da je tu svetovno znano Kopališče. Morebiti bi se le kedaj sovražniku zljubilo, pa bi se prišel sem kopat. Oh, to pot jo bo skupil. Skopali ga bomo mi trdnjavski topničarji, oziroma skoraj sami Slovenci, in sicer takó, da mu bomo vso

prišedšo brodovje na dno morja primazali; samo poveljnik sovražne mornarice si sme preje obuti velike čevlje, da bo lažje po morju zbežal nazaj na propalo Francosko.

Pisali ste v „Slovenskem Gospodarju“, da je trdnjava Przemysl obkoljena. Oh, kako je nam težko se bodo zbrali avstrijski junaki na velikem boju s stricem Rusom obračunali že stare račune, katere nam dolguje. Tudi smo izvedeli, da je ta stari lisjak v Galiciji dobil par naših mest v kratko posest. No, pa to nič ne škodi! Bodo prišli skoraj že časi, ko se bodo zbrali avstrijski junaki na velikem bojnem polju in zgrabili starega tacarja za veliko brado ter ga znižali tako, da se mu nikoli več ne bodo sune cedile po avstrijskem ozemlju.

Ker vidim že delj časa gospoda urednika, ko mi kaže velike skarje, češ: končaj, drugače romaš v koš; pa raje, ko bi romal v koš, sklenem svoje vrstice in pozdravljam gospoda urednika, da bi nam še dolga leta urejeval lepi list „Slov. Gospodar.“

Tem potom tudi pozdravljam č. g. župnika in č. g. kaplana lepe antonjevske fare ter vse znance in prijatelje po zalih Slovenskih goricah. Ljubi Bog naj jim podeli zdravje ter prepotrebne blagoslove. Oni pa naj molijo za nas vse, ki smo pod brožjem, da bi rodijo blagoslovljenega sadu.

Vaš udani

Valentin Kaučič.

Z lopato 8 Rusov.

Slovenski vojak tržaškega pešpolka piše iz Galicije:

„Že devet dan ležim v zakopu pri strašnem vremenu, in celi dan, vsaki dan nam pošiljajo Rusi nebroj lahkih in težkih granat in šrapnelov; vedro udarjajo 20 do 50 korakov od mere. Čez naše glave streljajo 3 naše in 4 ruske baterije in grozno hrešči, šumi in doni po zraku. V zakopu smo stisnjeni kot suhe ribe v sodu in ne morem niti osteno stegniti noge. Umil se nisem že 3 tedne, zopet tudi ne, ker je voda izdrava in vode še nisem pil, od kar sem šel od doma. Napravil sem že en juriš in ujel sem z lopato v roki 8 Rusov. Vsi so me prosili: „Ne streljajte!“ Do sedaj sem še zdrav, kako dolgo, ne vem.“

Oče išče sina na bojišču.

Iz Budimpešte se poroča: V tujakšnjem klubu ustavne stranke je pripovedoval neki odlični poslanec sledečo zanimivo vojno prigodbo: V moji sosesčini, gori v Gömörskem komitatu, živi star kmet, ki ga poznam in penim že celih 40 let. Mož dela neumorno in si prizadeva ustvariti boljše življenjske pogoje. Ščasoma si je pridobil manjše premoženje: živino in polje. Pred približno štirimi tedni je prišel k meni in rekel: „Gospod! Moj sin je padel na bojišču. Grem tja in ga pripeljem domov, da ga pokopjem v domačem kraju.“ Te besede so me pretresele in globoko ganile. Bile so izrečene tako mirno in skromno, a kljub temu v tonu, iz katerega je odmeval trden, resen sklep. Trudil sem se, da mu dopovem, da bi bilo njegovo potovanje na vsak način — brezuspešno. Vojna še ni končana in le vojski smejo biti na bojišču, sem mu rekel in še marsikaj drugega, sploh vse, kar bi moglo potolažiti globoko potrtga očeta. Kmet me je gledal osupnjeno in mi odgovoril: „Toda, gospod, delal sem le za svojega sina. Hotel sem mu izročiti polje in žvino. A sedaj ga ni in zato ne potrebujem nobene stvari več. Prodaj sem svojo živino in sedaj grem, da spravim svojega sina domov!“ In odšel je. Bil je dva do tri tedne v Galiciji in je proizvedoval o svojem padlem sinu, seveda brezuspešno. Te dni se je vrnil in je prišel zopet k meni. „Bilo je, kakor mi je pripovedovala Vaša milost. Niso me spustili na bojišče. Toda jaz ne odneham. Kakor hitro bo končana vojna, grem zopet tja, ker sem prepričan, da najdem svojega mrtvega sina, nakar ga spravim k večnemu počitku v domačo zemljo.“ Ne sramujem se povedati, je rekel imenovani odlični politik, da so mi solze zalile oči, ko sem segel sivemu starčku, kakor da bi onemel, v roko.

Zadnje svidenje dveh bratov.

Iz Kraljevega Gradca se poroča: Kaplan Bogomil Blecha iz Solopiška na Češkem je bil takoj po izbruhu vojne poklican k vojakom kot vojaški kurat. V neki bitki pri R... je hitel v največji naglici k ranjencem. Ko se je obrnil k nekemu težko ranjenemu in mu pogledal v obraz, je spoznal v njem svojega lastnega brata. Ranjenec je še enkrat odprl oči in milo pogledal svojega brata, potem jih pa za vedno zatislil.

Ni bil njen sin.

Udova nekega Kiss Janoša v Bekeš St. Andražu na Ogrskem je prejela obvestilo, da je njen sin umrl za ranami, ki jih je dobil na bojišču. Udova je dala prepeljati sinovo truplo domov, kjer so ga pokopali z velikimi svečanostmi. Kako pa je bila udova veselo presenečena, ko je nekaj časa pozneje prejela od svojega sina, ki naj bi bil že pokopan, pismo iz bolnišnice, v katerem jej je naznanjal, da je pač ranjen, da pa že okrevja. Očividno so ga zamenjali s kakim drugim vojakom, enakega imena.

Rusi in Madžari pri krompirju.

Zanimiv dogodek iz galiskih bojev opisuje sledeče pismo z galiskega bojišča z dne 17. nov.: